ПЛАТФОРМА СТРАТЕГІЧНОГО СУДОВОГО ЗАХИСТУ

Судові справи, які змінюють Україну

Видання здійснене в рамках проекту «Створення платформи стратегічного судового захисту в Україні», який Українська Гельсінська спілка з прав людини реалізує спільно з Центром інформації про права людини за підтримки Міністерства закордонних справ Данії та Програми розвитку ООН в Україні.

Авторський колектив: Аркадій Бущенко, Марина Говорухіна,
Василь Романюк, Тетяна Печончик, Юлія Щербініна,
Леся Шутко і Назар Кульчицький

Метою цієї публікації є поширення інформації про стратегічні судові справи як один з ефективних інструментів правозахисту. У виданні зібрано 20 стратегічних судових справ, які піднімають питання системного порушення прав людини, що можуть бути спричинені як недоліками законодавчого характеру, так і вадами адміністративної або судової практики. Збірка підготовлена у науково-популярному стилі і розрахована на широке коло читачів.

Погляди та висновки, висловлені в цій публікації, належать колективу авторів та можуть не відображати позицію Міністерства закордонних справ Данії чи Програми розвитку ООН в Україні.

© ГС «Українська Гельсінська спілка з прав людини», 2014.
© ГО «Центр інформації про права людини», 2014.

ЗМІСТ

ВСТУП 3

ГРОМАДЯНСЬКІ ПРАВА 5

Батьки проти Чернігівської облради: комендантська година для підлітків – незаконна 6

Давидов та інші проти України: доведено використання спецпідрозділів для масових знущань над в'язнями 7

Вєренцов проти України: Суд закликає до правової визначеності у сфері свободи мирних зібрань 8

Журналісти проти Верховної Ради: суд відкрив доступ до публічної інформації 10

КРИМІНАЛЬНА ЮСТИЦІЯ 12

Луценко проти України: порушення права на перехресний допит 13

Шабельник проти України: докази, отримані від обвинуваченого під тиском, є недопустимими 14

Нечипорук і Йонкало проти України: після рішення Європейського суду національні суди винесли виправдувальний вирок 15

Справи про екстрадицію (Солдатенко проти України, Кабулов проти України): заборонено видавати людину в країну, де її можуть катувати чи стратити 17

БОРОТЬБА ІЗ ДИСКРИМІНАЦІЄЮ 19

Матюшенко проти Кабміну: діти можуть користуватися інвалідними візками з електроприводом 20

Федорченко і Лозенко проти України: перша українська справа про дискримінацію у Європейському суді 21

Людина з інвалідністю проти аптеки: через відсутність пандуса закрили всю мережу аптек 22

Дівчина-візочниця проти нічного клубу: люди з інвалідністю мають право ходити на дискотеку 24

Незрячий проти «Укрзалізниці»: транспортного монополіста зобов'язали адаптувати сайт під потреби людей з інвалідністю 25

Незрячий проти банку: люди з інвалідністю мають отримувати кредити нарівні з іншими 26

МАЙНОВІ ТА СОЦІАЛЬНІ ПРАВА 28

Справа розлученого подружжя: дитина має право на аліменти з дивідендів 29

Бездомний проти КМДА: кожен безхатченко має право на безстрокову реєстрацію 30

Пожежник проти Кабміну: купив спецодяг власним коштом – маєш право на компенсацію 31

Громадські активісти проти МВС: оформлення закордонного паспорту коштує 170 гривень – і ні копійки більше 32

ЕКОЛОГІЧНІ ПРАВА 33

Дубецька та інші проти України: перше рішення Європейського суду стосовно України в екологічній сфері 34

Екологи проти енергетиків: справа про захист регіонального ландшафтного парку «Гранітно-степове Побужжя» 36

ВСТУП

Існує переконання, що людина самотужки не може змінити історію. Вона повинна вступати в партії, профспілки, громадські організації, має здобувати політичний вплив – і лише тоді можна задуматися про те, щоб щось змінити на краще. Іноді це так, але в більшості випадків – ні.

Геніальне створіння людства – судовий спір – дає можливість людині протистояти не тільки зазіханням більш сильних і могутніх, але і цілим системам. І не тільки протистояти, а й змінювати ці системи. Змінювати суди – для того, щоб інші могли скористатися цим для захисту своїх прав.

Історія знає безліч випадків, коли саме через суд людина не тільки захистила свої права, а й змінила ситуацію в цілому. Коли виграний позов ставав поштовхом для суттєвих реформ у державній системі та політиці.

Справа Ернесто Міранди, який ніколи не був впливовою людиною, у Верховному Суді США змусила Сполучені Штати Америки реформувати кримінальну юстицію та витратити мільярди доларів на створення та функціонування безоплатної правової допомоги: без цього обвинувачення ризикувало програшем справи.

У відповідь на позов Фонду захисту довкілля та споживачів проти адміністрації Делі суд зазначив, що право на безкоштовну освіту не може бути задоволено, якщо держава не забезпечує елементарну інфраструктуру в школах. Це змусило індійську владу витратитися на облаштування шкіл санітарним обладнанням.

Існує безліч інших прикладів визначного впливу невідомих до того «сутяжників» на формування і реформування цілих систем. Деякі з цих справ дуже відомі і цитуються у багатьох документах, деякі майже невідомі поза межами якогось міста або регіону. Але у будь-якому випадку всі вони становлять незаперечний внесок у те, що ми називаємо правовою культурою.

Такі справи, значення яких не обмежується приватним інтересом сторони, а впливає на розвиток правової системи, ми називаємо стратегічними справами або справами на захист публічних інтересів.

У цій збірці представлені деякі справи, які створювали або якими опікувалися адвокати і неурядові організації України, частина з яких нещодавно створила Платформу стратегічного судового захисту.

Ці справи так чи інакше вплинули на ситуацію з правами людини. Деякі з них привели до зміни законодавства, інші, навпаки, запобігли практиці порушення законодавства або міжнародних договорів. Деякі втілилися у певних реформах, інші очікують на своє втілення.

У будь-якому разі завдяки таким справам слова «справедливість», «право» та «правосуддя» не перетворяться на пустий звук.

Аркадій Бущенко, виконавчий директор
Української Гельсінської спілки з прав людини

ГРОМАДЯНСЬКІ ПРАВА

Батьки проти Чернігівської облради: комендантська година для підлітків – незаконна

Організація: Українська Гельсінська спілка з прав людини
Адвокат у справі: В'ячеслав Якубенко
Рішення ухвалено: 10 червня 2010 року
Текст рішення

24 грудня 2009 року Чернігівська обласна рада запровадила комендантську годину. Згідно з рішенням, діти віком до 14 років не мали права з 22-ої години без супроводу батьків знаходитись на вулицях та інших громадських місцях. Для тих, кому від 14 до 16 років, – заборона починалася з 23-ої години.

Вже через півроку, 10 червня 2010 року, Деснянський районний суд Чернігова визнав рішення облради антиконституційним і таким, що порушує права громадян на свободу пересування. Адже, відповідно до українського законодавства, це не у компетенції обласних, районних чи сільських рад.

Ні в кого не викликають заперечень благі наміри депутатів подолати в області підліткову злочинність та дитячий алкоголізм. Але це не є підставою для порушення конституційного права громадян на свободу пересування.

Тим самим, завдяки судовому рішенню була підтверджена дія Конституції та законів України і зупинена практика перевищення повноважень органами місцевого самоврядування.

Давидов та інші проти України: доведено використання спецпідрозділів для масових знущань над в'язнями

Організація: Харківська правозахисна група
Адвокати у справі: Геннадій Жердєв, Аркадій Бущенко
Рішення ухвалено: 10 жовтня 2010 року
Текст рішення

Сергій Давидов та 12 інших в'язнів Замкової виправної колонії № 58 у місті Ізяслав Хмельницької області у 2001-2002 роках звернулися до Європейського суду з прав людини. У скарзі вони заявляли про масове побиття співробітниками спеціального підрозділу в масках.

Сергій Давидов, Віталій Ільченко та Сергій Гоменюк, які на час розгляду справи судом підтримували скаргу, стверджували, що спеціальний підрозділ силовиків використовував в'язнів як об'єкт для «тренувань». Вони також заявили, що за їхніми скаргами не було проведено розслідування, а також про різні форми тиску, включаючи дисциплінарні покарання, через намагання оскаржити таке поводження.

Не маючи достатніх доказів для вирішення справи, ЄСПЛ провів слухання в Україні, під час якого допитав багато в'язнів та представників влади. Внаслідок аналізу доказів суд встановив, як поводилися із в'язнями під виглядом «обшуку». Виявилося, що «обшук» камер почався з вибухів петард та стрільби холостими патронами з автоматичної зброї. Потім «бійці» увірвалися в камеру, направили зброю на в'язнів, наказали їм лежати на підлозі і ходили по них. Коли ж в'язні по команді, зігнувшись, вибігли з камери, то потрапили в коридор з «бійців», які били їх палицями та ногами по головах та спинах. Також ув'язнених роздягали догола і ставили на «розтяжку», вимагали дати клятву не порушувати режим.

Європейський суд в своєму рішенні встановив, що заявників піддавали поганому поводженню, а українські органи влади ніяк не відреагували на таке зухвале порушення. Суд також дійшов висновку, що через структурні проблеми в прокуратурі неможливо провести незалежне та ефективне розслідування. Трьом заявникам було присуджено відшкодування по 20 тисяч євро.

Це стало першою справою в Україні, де навмисне використання спеціальних підрозділів Департаменту виконання покарань для масових знущань над в'язнями вдалося довести. Внаслідок цього рішення наказ тюремного відомства, який створював ці підрозділи, було скасовано. Втім, на жаль, ці підрозділи продовжують діяти незаконно. Через бездіяльність прокуратури ніхто з винуватців масового знущання над в'язнями не був покараний.

Вєренцов проти України: Суд закликає до правової визначеності у сфері свободи мирних зібрань

Організація: Українська Гельсінська спілка з прав людини
Адвокат у справі: Володимир Яворський
Рішення ухвалено: 11 квітня 2013 року
Текст рішення

Громадський активіст зі Львова Олексій Вєренцов вирішив привернути увагу громадськості до проблеми корупції в органах прокуратури. Свої мітинги голова громадської організації «Вартові закону» планував проводити щовівторка із 10.30 до 13.00 біля будівлі львівської прокуратури. Акції мали тривати півроку – починаючи з серпня 2010 року. Кількість можливих учасників не повинна була перевищувати 50 осіб. Про все це він і повідомив міського голову Львова.

Терпець правоохоронних органів увірвався 12 жовтня, коли Вєренцов із двома десятками інших активістів організував чергову акцію. Працівники міліції заявили, що демонстранти не мають права наближатися до будівлі прокуратури ближче, ніж на 5 метрів. Тому активісти були змушені перейти на інший бік вулиці. Правоохоронці заявили, що це також незаконно, і спробували відмовити Олексія Вєренцова від проведення акції. Проте він вирішив продовжити пікет.

А вже наступного дня Львівський окружний адміністративний суд за позовом місцевої ради заборонив неурядовій організації

«Вартові закону» проводити демонстрації. Самого ж Олексія Вєренцова звинуватили у вчиненні адміністративних порушень, зокрема злісній непокорі правоохоронцям та порушенні порядку проведення демонстрацій. Він був затриманий до судового розгляду і постав перед Галицьким районним судом Львова.

Суд визнав активіста винним у вчиненні адміністративних правопорушень і засудив до трьох днів арешту. Після того, як Вєренцова звільнили, він оскаржив це рішення суду. Але Львівський обласний апеляційний суд відхилив скаргу.

Тоді правозахисник звернувся до Європейського суду з прав людини. Вєренцов стверджував, що втручання в його право на свободу мирних зібрань не було законодавчо обґрунтованим і необхідним у демократичному суспільстві. ЄСПЛ вирішив, що покарання активіста було незаконним і присудив 6 тисяч євро відшкодування моральної компенсації. Також суд звернув увагу, що справа Вєренцова «виявила законодавчу прогалину стосовно свободи мирних зібрань, яка існує в Україні вже два десятиріччя». Відтак, ідеться в рішенні, Україна має реформувати законодавство, прописавши вимоги до організації проведення мирних зібрань і підстави для їх обмеження.

На підставі рішення ЄСПЛ у березні 2014 року Верховний Суд України скасував постанови львівських судів та остаточно закрив адміністративне провадження щодо Олега Вєренцова.

Ця справа стала суттєвим чинником у дискусії щодо необхідності закону про мирні зібрання. Важливим є той факт, що з моменту винесення даного рішення і до моменту законодавчого врегулювання свободи мирних зібрань, будь-яке обмеження права на мирні зібрання є незаконним.

Журналісти проти Верховної Ради: суд відкрив доступ до публічної інформації

Організація: Інститут Медіа Права
Адвокат у справі: Ольга Сушко
Рішення ухвалено: 20 вересня 2013 року і 2 жовтня 2013 року

Після прийняття закону «Про доступ до публічної інформації» Комітети Верховної Ради України не завжди дотримувалися його вимог. Інформація про присутність депутатів на засіданнях комітетів (за участь у роботі комітетів депутати отримують доплати), пропозиції та підтримка ними окремих законопроектів є важливими для підзвітності та прозорості роботи законодавчого органу та народних депутатів. Інститут Медіа Права проаналізував сайти комітетів парламенту, аби виявити, наскільки систематично та вчасно комітети публікують протоколи своїх засідань. Виявилося, що лише окремі комітети публікують їх регулярно, інші ж – відмовили ІМП у наданні таких протоколів у відповідь на запити.

В результаті Інститут Медіа Права подав позов проти Апарату ВРУ, щоб отримати протоколи комітетів, які відмовлялися надати їх у добровільному порядку. Для формування усталеної судової практики щодо прозорості комітетів ВРУ ІМП супроводжував дві судові справи: за позовом самого ІМП щодо доступу до протоколів засідань шести комітетів ВРУ та за позовом журналістки Наталії Соколенко щодо доступу до протоколу комітету ВРУ з питань регламенту, депутатської етики та забезпечення діяльності ВРУ.

20 вересня 2013 року ІМП отримав у судовому засіданні копії шести протоколів комітетів парламенту. Це, зокрема, протоколи засідань комітетів Верховної Ради України з питань аграрної політики та земельних відносин; з питань боротьби з організованою злочинністю і корупцією; з питань верховенства права та правосуддя; з питань інформатизації та інформаційних технологій; з питань підприємництва, регуляторної та антимонопольної політики; з питань промислової та інвестиційної політики.

Ухвала суду

2 жовтня 2013 року був задоволений позов Наталії Соколенко, який стосувався надання копії протоколу засідання Комітету Верховної Ради України з питань регламенту, депутатської етики та забезпечення діяльності Верховної Ради України, що відбулося 27 лютого 2013 року і на якому, зокрема, розглядалося питання несумісності депутатського мандата народного депутата України Сергія Власенка з адвокатською діяльністю.

Всі ці заходи послужили демонстрації суспільного інтересу до протоколу парламентських комітетів і, як свідчить практика, в подальшому Апарат ВРУ надавав протоколи у відповідь на запити зацікавлених журналістів.

Ухвала суду

КРИМІНАЛЬНА ЮСТИЦІЯ

Луценко проти України: порушення права на перехресний допит

Організація: Харківська правозахисна група
Адвокат у справі: Аркадій Бущенко
Рішення ухвалено: 18 грудня 2008 року
Текст рішення

Станіслав Луценко був засуджений Донецьким апеляційним судом за вчинення вбивства. Верховний Суд визнав цей вирок законним.

Луценко звернувся до Європейського суду з прав людини, вважаючи, що він не отримав справедливого судового розгляду. Серед іншого, він стверджував, що головною підставою для його засудження були свідчення іншого обвинуваченого – М.Лисяка. Однак, під час судового розгляду Лисяк не був допитаний, і суд використав для засудження його письмові свідчення, які той дав на досудовому слідстві під час допиту в якості свідка.

Європейський суд в рішенні від 18 грудня 2008 року зазначив, що національні судові інстанції порушили право заявника на перехресний допит особи, що давала свідчення проти нього. Суд також зазначив, що М. Лисяк, який також підозрювався у вчиненні цього ж злочину, давав свідчення під загрозою кримінальної відповідальності за відмову свідчити, що порушувало його право зберігати мовчання. Суд визнав, що через ці порушення засудження Станіслава Луценка відбулося внаслідок несправедливого судового розгляду.

В грудні 2011 року Верховний Суд України скасував усі судові рішення у справі Луценка і направив справу на новий розгляд до суду першої інстанції. Зараз судові процедури у цій справі тривають.

Справа Луценка проти України стала однією із причин внесення в новий Кримінальний процесуальний кодекс України норм, які визнають неприпустимими докази, отримані з порушенням права зберігати мовчання та права на допомогу захисника, а також з порушенням права на перехресний допит.

Шабельник проти України: докази, отримані від обвинуваченого під тиском, є недопустимими

Організація: Харківська правозахисна група
Адвокат у справі: Аркадій Бущенко
Рішення ухвалено: 19 лютого 2009 року
Текст рішення

11 липня 2002 року Житомирський апеляційний суд визнав Дмитра Шабельника винним у двох убивствах (неповнолітньої С. та громадянки К.) і засудив його до довічного ув'язнення. Шабельник оскаржив цей вирок. У касаційній скарзі він стверджував, зокрема, про порушення права на захист і використання судом доказів, здобутих у незаконний спосіб. Він доводив, що обвинувачення у вбивстві громадянки К. ґрунтувалося виключно на показах, які той давав як свідок і які не підкріплюються ніякими доказами. 10 жовтня 2002 року Верховний Суд України залишив рішення апеляційного суду без змін.

Заявник звернувся до Європейського суду з прав людини, який дійшов висновку, що за одне із вбивств Дмитро Шабельник був засуджений внаслідок несправедливого судового розгляду. Суд зазначив, що, незалежно від того, що правоохоронці вважали Шабельника свідком, обставини свідчили, що він вже з самого початку допиту фактично зізнавався у злочині і тому мав бути наділений правами обвинуваченого. Оскільки він давав свідчення під загрозою кримінальної відповідальності за відмову свідчити і не мав можливості скористатися правовою допомогою адвоката, його свідчення не могли бути використані на доведення його винуватості.

Ця справа довела системне використання правоохоронцями маніпуляцій із статусом свідка, аби оминути вимогу щодо обов'язкової участі захисника. Вона захищає право «на мовчання» та право не свідчити проти себе, а також право на захист під час допитів на досудовому етапі провадження.

Частково внаслідок цієї справи у Кримінальному процесуальному кодексі України з'явилося чітке положення про недопустимість доказів, отриманих від свідка, який у подальшому став обвинуваченим.

Справа «Шабельник проти України» була також однією з перших, яка стала підставою для порушення питання про перегляд вироку. Вищий спеціалізований суд з розгляду цивільних і кримінальних справ відмовився скасувати вирок щодо Шабельника попри рішення Європейського суду, що потягло за собою нову скаргу Шабельника до ЄСПЛ, рішення за якою очікується найближчим часом.

Нечипорук і Йонкало проти України: після рішення Європейського суду національні суди винесли виправдувальний вирок

Організація: Харківська правозахисна група
Адвокат у справі: Аркадій Бущенко
Рішення ухвалено: 21 квітня 2011 року
Текст рішення

Іван Нечипорук із дружиною Наталією Йонкало жили у Хмельницькому. Купили квартиру, жінка завагітніла. Вона працювала швачкою у підприємців Олександра й Антоніни Іскрицьких.

13 березня 2004 року на родину Іскрицьких напали двоє невідомих. Глава сім'ї був у відрядженні, вдома залишилася Антоніна із сином. Нападники покалічили сина і застрелили матір. Утекли, але грошей не взяли. 20 травня міліціонери затримали двох підозрюваних, одним із яких був Іван Нечипорук. У райвідділку чоловіка катували електричним струмом, били, підвішували на наручниках, змушуючи зізнатися у вбивстві.

У сусідньому кабінеті допитували його вагітну дружину. Потім один із працівників міліції зайшов до кабінету, де був підозрюваний, і запитав у свого колеги: «Як ти вважаєш, чи зможе вона витримати те, що застосували до нього?». Після цього Нечипорук написав свою заяву про явку з повинною.

В травні 2005 року вироком Хмельницького міського суду Не-

чипорук був виправданий. Суд, зокрема, послався на недопустимість використання доказів, отриманих внаслідок тортур. Але невдовзі виправдувальний вирок був скасований. Після кількох кіл судових розглядів рішенням апеляційного суду Тернопільської області чоловік був остаточно засуджений до 15 років ув'язнення. Правильність засудження підтвердив і Верховний Суд України.

Іванові Нечипоруку знадобилося ще вісім років для того, щоб підтвердити правильність виправдання у 2005 році.

Після завершення національних судових процедур він звернувся до Європейського суду з прав людини. Рішенням Європейського суду від 21 квітня 2011 року було встановлено 14 порушень положень Європейської конвенції з прав людини. Було доведено, що Нечипорук був підданий катуванням, що його затримання та тримання під вартою порушувало Конвенцію у багатьох аспектах, та, головне, що він був засуджений внаслідок несправедливого судового розгляду. Це дало підставу Верховному Суду у 2012 році скасувати всі судові рішення щодо засудження, і в 2013 році Іван Нечипорук був виправданий.

Тим не менше, національна судова система, усвідомлюючи невинуватість Олександра Моцного, якого засудили разом із Нечипоруком, відмовилась переглянути вирок Моцного, оскільки той не скаржився до Європейського суду.

Без перебільшення можна стверджувати, що справа Нечипорука та Йонкало проти України є найбільш повним віддзеркаленням вад кримінального процесу в Україні. Це перша справа, коли особа, вигравши справу у Європейському суді, домоглася повної перемоги також і на національному рівні.

Порушення права на свободу, права на справедливий судовий розгляд, встановлені Європейським судом, стали вагомим аргументом при розробці положень нового Кримінального процесуального кодексу. Зокрема, новий КПК забороняє використання показань, отриманих від підозрюваних на стадії розслідування, а також містить низку гарантій дотримання права на захист та гарантій від поганого поводження.

Справи про екстрадицію (Солдатенко проти України, Кабулов проти України): заборонено видавати людину в країну, де її можуть катувати чи стратити

Організація: Харківська правозахисна група
Адвокати у справах: Аркадій Бущенко, Зоя Шевченко
Рішення ухвалені: 23 жовтня 2008 року, 19 листопада 2009 року
Текст рішення
Текст рішення

Амір Кабулов був заарештований 23 серпня 2004 року в Україні на підставі інформації про його розшук владою Казахстану. У вересні 2004 року Казахстан звернувся до Генеральної прокуратури України з запитом про його екстрадицію і надав гарантії, що до нього не буде застосована смертна кара і що його права та законні інтереси будуть дотримані. Українська влада погодилася на його видачу.

Кабулов звернувся до Європейського суду з прав людини, стверджуючи, що у разі видачі до Казахстану йому загрожують катування, несправедливий судовий розгляд та смертна кара. Він також скаржився незаконне тримання під вартою.

Європейський суд заборонив екстрадицію Кабулова до Казахстану через системне порушення у цій країні права не бути підданим катуванням. Ця фактична заборона на екстрадицію до Казахстану діяла протягом кількох років і була обов'язковою для 47 держав – підписантів Європейської конвенції з прав людини.

Також було визнано порушення його права на свободу, оскільки в Україні була відсутня процедура тримання під вартою з метою екстрадиції. ЄСПЛ присудив заявнику 5 000 євро компенсації.

Справа Миколи Солдатенка у багатьох аспектах подібна до справи Кабулова, хоча стосувалася видачі до Туркменістану. Солдатенко був оголошений у розшук компетентними органами Туркменістану для притягнення до кримінальної відповідальності.

Суд взяв до уваги численні повідомлення про тортури, побиття і застосування сили до підозрюваних зі сторони туркменських

правоохоронних органів, в тому числі щодо тих, хто потребував медичної допомоги, а також про нелюдські умови утримання в пенітенціарних установах Туркменістану, включаючи погане харчування та відсутність належної медичної допомоги.

ЄСПЛ в цій справі фактично встановив заборону на видачу до Туркменістану, яка діє до цього часу і є обов'язковою для всіх держав – членів Ради Європи, а також приймається до уваги іншими країнами і міжнародними організаціями.

Ці рішення зумовили цілу низку аналогічних звернень до Європейського суду, внаслідок яких у 2009 році до Кримінально-процесуального кодексу України був внесений цілий розділ, що регулює процедуру екстрадиції.

Крім того, справа Аміра Кабулова була першою справою, у якій були використані інструменти Європейського суду з прав людини у процедурі екстрадиції. У ній також вперше були застосовані термінові заходи для зупинки екстрадиції.

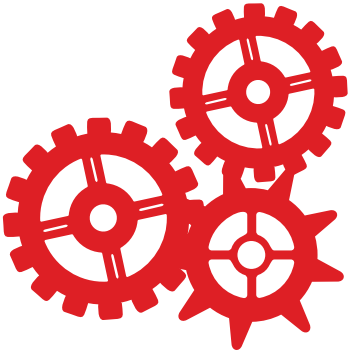

БОРОТЬБА ІЗ ДИСКРИМІНАЦІЄЮ

Матюшенко проти Кабміну: діти можуть користуватися інвалідними візками з електроприводом

Організація: Українська Гельсінська спілка з прав людини
Адвокат у справі: В'ячеслав Якубенко
Рішення ухвалено: 25 лютого 2010 року
Текст рішення

Харків'янин Віталій Матюшенко в суді довів, що його семирічній доньці-школярці, яка має інвалідність, повинні видати візок з електроприводом. Коли дівчинка пішла в перший клас, добиратися до школи з поглибленим вивченням мов їй доводилося на звичайному візку, де крутити колеса потрібно, прикладаючи чимало фізичних зусиль. Сім'я Матюшенків вирішила отримати самохідний візок для маленької Юлі. Він дозволяє дитині легко рухатися в потрібному напрямку та бути більш незалежною від батьків. Поспілкувавшись з іншими родинами, Матюшенки дізналися, що в Європі багато дітей пересуваються на подібних візках.

Однак тодішній Кабінет Міністрів позбавив дівчинку такої можливості. У 2008 році уряд прийняв постанову №1015, за якою діти з інвалідністю не могли використовувати колісний візок з електроприводом до досягнення ними 14-річного віку. Чиновники вирішили, що такі візки можна видавати тільки підліткам. Водночас Віталій Матюшенко розцінив заборону уряду як економію на дітях з інвалідністю.

В суді представники Кабінету Міністрів наполягали, що інвалідний візок з електроприводом можна прирівняти до тролейбуса, електромобіля та іншого електротранспорту. А отже, на їхню думку, неповнолітні діти-інваліди можуть створювати небезпечні ситуації на автошляхах.

Водночас Окружний адміністративний суд м. Києва став на бік позивача і визнав урядову постанову незаконною.

Завдяки цьому рішенню дітям з інвалідністю повернули право на отримання візків з електроприводом та користування ними. А якщо держава не забезпечує дітей такими візками, батьки можуть розраховувати на грошову компенсацію.

Федорченко і Лозенко проти України: перша українська справа про дискримінацію у Європейському суді

Організація: Європейський центр з прав ромів
Адвокат у справі: Дар'я Алексєєва
Рішення ухвалено: 20 вересня 2012 року
Текст рішення

Справа стосується нападу на сім'ю ромів 28 жовтня 2001 року, в результаті якого їхнє житло було спалено, а п'ятеро членів сім'ї, включаючи двох шестирічних дітей, загинули в результаті пожежі.

Глава сім'ї звинуватив у цьому офіцера міліції, якому він та його родич відмовили платити хабар за непритягнення до кримінальної відповідальності нібито за торгівлю наркотиками.

У ході розслідування інформація про причетність міліціонера до інциденту не підтвердилася, і прокуратура відмовилася порушувати проти нього кримінальну справу. При цьому були встановлені головні підозрювані: Н. і ще шестеро осіб. Громадянину Н. згодом були пред'явлені звинувачення, проте інших підозрюваних не вдалося знайти. Справа за обвинуваченням Н. неодноразово поверталася на додаткове розслідування, і 22 червня 2005 року була закрита у зв'язку зі смертю останнього. Розслідування щодо інших підозрюваних так і не було завершено.

Розглянувши цю справу, Європейський суд з прав людини дійшов висновку, що не було представлено достатніх доказів, які підтверджують або спростовують участь міліціонера у підпалі. Однак встановив порушення: державні органи обмежилися лише базовими процесуальними кроками. Крім того, ЄСПЛ зазначив, що ніхто з шістьох підозрюваних (крім Н.) так і не був знайдений.

Враховуючи поширені акти насильства і дискримінації щодо ромів в Україні, Європейський суд не виключив, що рішення про підпал будинків додатково підкріплювалося етнічною ненавистю. Проте відсутні будь-які докази того, що органи влади перевіряли версію про ксенофобні мотиви нападу.

ЄСПЛ порахував неприйнятним, що у вказаних обставинах

в ході розслідування, яке тривало більше 11 років, не було зроблено ніяких істотних дій, спрямованих на ідентифікацію і засудження винних. Україну зобов'язали виплатити заявниці 20 тисяч євро відшкодування моральної шкоди.

Це перша справа, яку українські роми виграли в Європейському суді. Це також перша справа, в якій Європейський суд з прав людини визнав Україну винною в недотриманні статті 14 Європейської Конвенції з прав людини (заборона дискримінації) вкупі зі статтею 2 Європейської конвенції, яка регламентує право на життя і необхідність якнайшвидшого, ефективного та неупередженого розслідування.

ЄСПЛ вказав на наявність у складі злочину расистських мотивів, що позначиться на майбутній судовій практиці. Адже в Україні зазвичай уникають такої кваліфікації справ, які стосуються національних меншин, що стали жертвами насилля.

Людина з інвалідністю проти аптеки: через відсутність пандуса закрили всю мережу аптек

Організація: Коаліція з протидії дискримінації
Адвокат у справі: Дмитро Жарий
Рішення ухвалено: 11 грудня 2012 року
Текст рішення

Як інвалід першої групи адвокат із Дніпропетровська Дмитро Жарий у липні 2010 року звернувся в лікарню зі скаргою на погане самопочуття. Після обстеження лікар виписав рецепт на ліки. Однак потрапити в аптеку і купити ліки Дмитру самостійно не вдалося, оскільки жодна з аптек в районі лікарні, всупереч вимогам законодавства, не була обладнана придатним для експлуатації пандусом.

Так як аптека відмовилася визнавати своє порушення, Дмитро Жарий звернувся за захистом своїх прав до Державної інспекції з контролю якості медичних препаратів у Дніпропетровській області. Після перевірки була відповідь, згідно з якою порушення аптекою прав інваліда на доступність не вбачалося.

Дмитро Жарий звернувся до суду з вимогою визнати дискримінацію за ознакою інвалідності з боку уповноваженого контролюючого органу, а також анулювати ліцензію на роздрібну торгівлю лікарськими засобами всієї мережі аптек (більше 100 відділень по всій Україні) з річною забороною на отримання нової ліцензії внаслідок грубого порушення ліцензійних умов.

Зі слів позивача, директор аптечного закладу спочатку і не знала, що таке пандус. Потім вона висловила співчуття, зауваживши, що можна звертатися куди завгодно, проте навряд чи це допоможе.

Через суд Жарий не стільки хотів «покарати» саме цю аптеку, скільки вплинути в цілому на ситуацію в країні щодо організації вільного доступу осіб з обмеженими фізичними можливостями. Зробити це можна було, тільки зайнявши рішучу та принципову позицію щодо порушника. Тому серед чисельних вимог Жарий включив і вимогу про анулювання ліцензії щодо всієї аптечної мережі.

У першій судовій інстанції Дмитро Жарий програв. Але його апеляція в Дніпропетровський апеляційний адміністративний суд була настільки переконлива, що аптека через кілька місяців «з'їхала» зі свого місця, залишивши у спадок іншим орендарям злощасний пандус.

Тепер усю аптечну мережу позбавляють ліцензії. Та найголовнішою перемогою є те, що суд визнав факт дискримінації: ця перемога допоможе людям з інвалідністю збільшити шанси відстояти свої права в суді.

Дізнавшись про справу, тодішній прем'єр-міністр Микола Азаров доручив Міністерству охорони здоров'я разом з Мінрегіоном розробити зміни до умов ліцензування аптек, а також медичних закладів, які б гарантували вільний доступ до приміщень людям з обмеженими можливостями.

Дівчина-візочниця проти нічного клубу: люди з інвалідністю мають право ходити на дискотеку

Адвокат у справі: Тетяна Іванова
Рішення ухвалено: 29 травня 2013 року
Текст рішення

26 січня 2013 року жителька Донецька Тетяна Гречишнікова з друзями вирішила завітати в нічний клуб «Ліца». Однак на заваді стали співробітниця закладу та охоронці, які відповідають за «фейс-контроль». Дівчину не пустили в нічний клуб, бо вона була на інвалідному візку.

Гречишнікова не захотіла миритися з дискримінацією і звернулася в Калінінський районний суд Донецька з позовом про стягнення моральної шкоди в розмірі 50 тис. грн. – через дискримінацію за ознакою інвалідності. Юристи нічного клубу натомість у суді намагалися довести, що охоронці вберегли здоров'я дівчини, не пустивши її до клубу. Мовляв, у їхньому закладі немає пандусів чи інших потрібних для візочників «архітектурних форм».

За рік Гречишнікова пройшла три судові інстанції в Україні. На її користь суд стягнув з нічного клубу 2 тисячі гривень моральної шкоди.

Рішення є знаковим знаковим та таким, що сприятиме подальшому захисту прав осіб з інвалідністю. Хоча законодавство України передбачає обов'язок для комерційних структур створювати відповідні умови доступності для осіб з інвалідністю, а за порушення передбачена відповідальність, однак на практиці це не часто працює.

Завдяки цьому рішенню людина з обмеженими можливостями довела, що приватна компанія не повинна обмежувати право на її відвідування через інвалідність. Ця справа змусить багатьох інших підприємців задуматися над дотриманням прав людей з інвалідністю та створювати безбар'єрне середовище.

Незрячий проти «Укрзалізниці»: транспортного монополіста зобов'язали адаптувати сайт під потреби людей з інвалідністю

Адвокат у справі: Андрій Стегніцький
Рішення ухвалено: 2 жовтня 2013 року
Текст рішення

Працюючи за комп'ютером, люди з вадами зору зазвичай використовують спеціальне програмне забезпечення, яке озвучує вголос інформацію на екрані. Однак ця програма на сайті «Укрзалізниці» не змогла розрізнити зайняті чи вільні місця, бо вони позначені не текстом, а кольорами. На сайті також не передбачена можливість замовити квиток за пільговою ціною для людей з інвалідністю. Тому незрячий юрист Андрій Стегніцький звернувся до «Укрзалізниці» з проханням переробити сайт так, щоб на ньому замість виділення кольором були гіперпосилання, а також додати опції для купівлі квитка за пільговими цінами. Але реакції не було.

У січні 2013 року він оформив позов у Галицькому райсуді Львова. У березні вже отримав перше рішення — негативне. Львівський апеляційний суд повернув справу до першої інстанції для ухвалення додаткового рішення. Однак повторний розгляд справи теж був негативним. Нарешті у жовтні суд став на бік позивача.

Рішення суду зобов'язало ДП «Укрзалізниця» та «Головний інформаційно–обчислювальний центр державної адміністрації залізничного транспорту України» усунути недоліки на сайті «Укрзалізниці»: Зокрема, забезпечити можливість придбання пільгових квитків для людей з інвалідністю через сайт http://booking.uz.gov.ua, а також оформити сайт для придбання квитків з урахуванням потреб людей із порушенням зору. «Укрзалізниця» оскаржувала це рішення у Верховному Суді, але його залишили без змін. Тому перевізник повинен його виконати, удосконаливши сайт.

Положення про інформаційну доступність, прописані Конвенцією про права інвалідів, тепер закріплені й в українському законодавстві, зокрема, в урядовій постанові № 730, згідно з якою інфор-

мація на офіційному сайті органу виконавчої влади повинна бути доступною для користувачів із порушеннями зору та слуху. Так, постановою передбачено, що аудіо– та відеоматеріали повинні супроводжуватися еквівалентним текстом. Розмір шрифту тексту, за винятком титрів, повинен змінюватися в межах до 200 відсотків без використання допоміжних технологій та втрати інформаційного наповнення або функціональності офіційного веб-сайту.

Незрячий проти банку: люди з інвалідністю мають отримувати кредити нарівні з іншими

Організація: Коаліція з протидії дискримінації в Україні
Адвокат у справі: Олег Лепетюк
Рішення ухвалено: 29 жовтня 2013 року
Текст рішення

Незрячий харків'янин Юрій Череда вирішив купити телевізор у розстрочку. Супермаркет побутової техніки обрав навмання. Консультант магазину розповів про існуючі «найвигідніші» пропозиції, допоміг вибрати телевізор, виписав рахунок-фактуру на товар й направив покупця до місця, де працівники банку оформлюють споживчі кредити.

Умови кредитування влаштували чоловіка, і він почав оформлювати кредит. Але банк, через те що клієнт виявися інвалідом першої групи, почав вимагати привести поручителя. За його відсутності, позику видати відмовились. Спілкування клерка та Юрія Череди було знято на відео, яке стало потім доказом в суді. Під час засідання представник фінустанови зазначав, що вони мають право на власний розсуд вирішувати, чи надавати кредит тій чи іншій людині.

Проте 29 жовтня 2013 року апеляційний суд Харківської області підтвердив рішення Дзержинського районного суду м. Харкова про захист прав споживача, визнання відмови у наданні кредиту дискримінацією за ознакою інвалідності та відшкодування мораль-

ної шкоди. Суд визнав дії банку незаконними та зобов'язав виплатити постраждалому 1000 гривень компенсації. Було встановлено, що чоловіку відмовили у наданні кредиту виключно на підставі того, що він – інвалід першої групи. При цьому банк не перевіряв його доходів, не оцінив майновий стан, не визначив ступінь забезпеченості позики. З іншого боку, громадяни, в яких немає фізичних вад, могли отримати позику без поручителя. Розрахунок забезпеченості, оцінка доходів при цьому не бралися до уваги.

Це перше в Україні рішення, в якому суд визнав відмову фінустанови такою, що становить дискримінацію людей з інвалідністю. Завдяки йому вдасться змінити банківську практику надання кредитів для осіб з інвалідністю.

МАЙНОВІ ТА СОЦІАЛЬНІ ПРАВА

Справа розлученого подружжя: дитина має право на аліменти з дивідендів

Організація: Українська Гельсінська спілка з прав людини
Адвокат у справі: Олексій Кінебас
Рішення ухвалено: 9 квітня 2008 року
Текст рішення

До 2008 року існувала абсурдна ситуація, коли після розлучення колишній чоловік, отримуючи досить великі доходи від володіння корпоративними правами, мав можливість сплачувати на утримання дитини суму близько ста гривень на місяць. Існував перелік видів доходів, які враховуються при визначені розміру аліментів, де цей вид прибутку не був вказаний.

Це суперечило не тільки українському законодавству, а й міжнародному праву, зокрема, Конвенції ООН про права дитини. У всіх документах йдеться про якнайкраще забезпечення інтересів дитини.

УГСПЛ підтримала позов, у якому позивач вимагав врахувати доходи від корпоративних прав при обчисленні аліментів. Справа буда доведена до Верховного Суду, який вирішив, що з дивідендів мають утримуватися аліменти.

Рішення є важливим прецедентом, який може використовуватися розлученим подружжям для забезпечення права спільної дитини на аліменти.

Воно може бути використаним на доведення того, що аліменти мають стягуватися також і з інших видів доходів, не зазначених у переліку Кабміну, — таких як виплата учасникові товариства його частини у зв'язку з виходом із товариства.

Бездомний проти КМДА: кожен безхатченко має право на безстрокову реєстрацію

Організація: Українська Гельсінська спілка з прав людини
Адвокат у справі: Олег Веремієнко
Рішення ухвалено: 3 грудня 2008 року
Текст рішення

В Україні існує системна практика, коли, попри закон, безхатченкам відмовляють у постійній реєстрації в центрах захисту бездомних. Зазвичай їм роблять реєстрацію на місяць, поновлюють документи й потім викидають на вулицю.

26-річний бездомний киянин К. вирішив не миритися з такою протизаконною практикою. Не маючи змоги орендувати і тим більше придбати житло, він звернувся до Будинку соціального піклування в Києві. Чоловік вимагав поселити його та надати постійну реєстрацію відповідно до закону. Житло йому надали, проте реєструвати керівництво Будинку категорично відмовилося. Безхатько два роки протягом 2006–2007 років писав заяви, проте їх ігнорували та залишали без відповіді по суті.

Тоді чоловік звернувся до Генеральної прокуратури України із заявою про захист прав і свобод. Це подіяло, але лише на 14 днів. Адже адміністрація Будинку вирішила зареєструвати К. тимчасово. Коли термін сплив, чоловіка виселили. І так відбувалося щоразу, як тільки він приходив із вимогою прописати його до цього закладу.

Тоді бездомний К. звернувся до Солом'янського районного суду міста Києва. 3 грудня 2008 року суд став на його захист, визнавши відмову у реєстрації протиправною. Будинок соціального піклування повинен був надати безхатьку місце для проживання, а в разі його відсутності — поставити в чергу на соціальне житло. І головне: суд зобов'язав заклад зареєструвати К. безстроково.

Із набуттям чинності цього рішення кожен безпритульний киянин може розраховувати на безстрокову столичну реєстрацію.

Хоча постанова суду не була виконана, проте ця справа підняла важливу суспільну проблему щодо права на вільний вибір місця проживання і створила прецедент для подальших правових та адвокаційних дій.

Пожежник проти Кабміну: купив спецодяг власним коштом– маєш право на компенсацію

Організація: Українська Гельсінська спілка з прав людини
Адвокат у справі: В'ячеслав Якубенко
Рішення ухвалено: 1 липня 2010 року
Текст рішення

У 2009 році Кабінет Міністрів України прийняв постанову №319, якою позбавив пожежників права на компенсацію за спецодяг, придбаний ними за власний кошт. Виходило, що купувати формений одяг – це приватні витрати особи, яка отримувала й без того невелику зарплатню.

Постанова була чинною майже рік, незважаючи на те, що її положення суперечили низці законів. Фактично уряд позбавив десятки тисяч людей, які щодня ризикують життям на службі держави, належних їм коштів.

За захистом порушених прав до суду звернувся колишній сержант служби цивільного захисту, який з 1992 до 2009 року був змушений купувати спецодяг за власний рахунок. Коли ж за станом здоров'я його звільнили з посади, він звернувся за компенсацією витрачених коштів. Однак чоловіку відмовили, посилаючись на постанову Кабміну.

Колишній пожежник звернувся до суду, і в червні 2010 року суд скасував постанову Кабміну як незаконну. За висновком суду, бажання влади зекономити бюджетні кошти не може бути приводом для утисків пожежників, які і так роками купують за власні кошти кітелі, кашкети й чоботи.

Цим рішенням суду були захищені соціальні права кількох тисяч пожежників.

Громадські активісти проти МВС: оформлення закордонного паспорту коштує 170 гривень – і ні копійки більше

Організація: Демократичний альянс
Адвокати у справі: Ігор Блюменталь та Руслан Жиров
Рішення ухвалено: 3 грудня 2013 року
Текст рішення

Верховний Суд України остаточно визначив, що єдиним обов'язковим платежем при оформленні закордонного паспорта за 30 календарних днів є державне мито на суму 170 гривень. Відповідним рішенням суд останньої інстанції в Україні підтвердив правоту руху «Стоп свавіллю в паспортних столах», яку організував «Демократичний альянс».

Перед тим двоє касаційних судів у цілком однакових справах винесли різні рішення. 5 червня 2013 року один із них підтвердив єдину законну вартість закордонного паспорта в сумі 170 гривень. Інший – 17 вересня – став на бік Державної міграційної служби, яка вимагає з громадян додаткові 87,15 гривень за невідомі платні послуги та 120 гривень за бланк паспорта, який є власністю держави.

Відтак, з 3 грудня кожен службовець Державної митної служби України, який зобов'язує громадянина сплачувати додаткові кошти, щонайменше вчиняє кримінальне правопорушення згідно зі ст. 364 - Зловживання владою або службовим становищем, та ст. 382 - Невиконання рішення суду Кримінального кодексу України.

Ця справа має стратегічне значення для уніфікації платних послуг під час отримання закордонного паспорта та припинення незаконних поборів. Проблема корупції в паспортних столах і вимагання додаткових, не встановлених законом платежів при видачі закордонних паспортів набула поширення в Україні. Завдяки цьому рішенню кожен українець може вимагати оформлення за 170 гривень документу, котрий є не привілеєм, а задоволенням потреби у вільному пересуванні громадянина України. Справа дає можливість для адвокаційної кампанії, щоб ізолювати від процесу оформлення закордонного паспорта компанії-присоски, які наразі нав'язують громадянам подібні псевдообов'язкові платіжки.

ЕКОЛОГІЧНІ ПРАВА

Дубецька та інші проти України: перше рішення Європейського суду стосовно України в екологічній сфері

Організація: Екологія-Право-Людина
Адвокати у справі: Ярина Остапик, Єлизавета Алексєєва
Рішення ухвалено: 10 лютого 2011 року
Текст рішення

11 українців, що проживають на хуторі Вільшина Львівської області, скаржилися через близькість до їхніх домівок вугільної шахти та вуглезбагачувальної фабрики. Члени двох родин – Дубецька-Найда і Гаврилюк-Ваків – проживали у двох будинках, збудованих у 1933 і 1959 роках. Вони стверджували, що через погану екологію мають проблеми зі здоров'ям, зокрема йшлося про такі хронічні захворювання, як бронхіт, емфізема, карцинома. Окрім того, ці родини роками мали проблеми із доступом до питної води, а їхні будинки зазнали впливу зсувів ґрунту. Вони не могли переселитися, оскільки не мали на це коштів, а їхні будинки втратили ринкову вартість через забруднене середовище, в якому вони знаходилися.

Влада розглядала різні способи вирішення ситуації. У 1994 році була дана вказівка директору фабрики забезпечити заявників житлом у безпечному середовищі, але вона не була виконана. У період між 2000 та 2003 роками органи влади розглядали можливість переселення людей. Проте цього не сталося.

У грудні 2005 року місцевий суд прийняв рішення на користь сім'ї Дубецьких-Найд, яке, на жаль, не було виконане. Позов сім'ї Гаврилюк-Ваків не був задоволений. Заявники звернулися до Європейського суду з прав людини.

10 лютого 2011 року Суд виніс рішення по справі «Дубецька та інші проти України», в якому одностайно постановив, що мало місце порушення статті 8 (право на захист особистого та сімейного життя) Європейської конвенції з прав людини. Суд постановив, що Україна має виплатити першим п'яти заявникам загалом 32 тисячі євро моральної компенсації, а решті заявників – загалом 33 тисячі євро моральної компенсації.

Після рішень ЄСПЛ були вжиті національні заходи – за поданням судової виконавчої служби рішення місцевого суду щодо позову Дубецької ухвалило заміну відселення грошовою компенсацією (додатково до компенсації моральних збитків ЄСПЛ) і в кінцевому підсумку родина переселилась.

На даний момент національні органи не лише повинні будуть виплатити справедливу сатисфакцію заявникам: прийняте Європейським судом рішення змушує національні органи вжити заходи загального характеру, як-от зміни до законодавства чи практики його застосування для недопущення порушень Європейської конвенції з прав людини.

Це – перше рішення Європейського суду з прав людини стосовно України в екологічній сфері. Воно стало поштовхом до масовішого звернення громадян до судів щодо компенсації моральних збитків, викликаних шкодою, заподіяною забрудненням.

Також, це рішення стало прецедентним у тому, що змінилась практика застосування положень санітарно-епідеміологічної служби у застосуванні / витримуванні вимоги 500-метрової санітарно-захисної зони.

Рішення ЄСПЛ зобов'язало державу в межах заходів національного характеру вжити кроків на вирішення аналогічної ситуації з іншими п'ятьма родинами, що проживали на забрудненій території по сусідству з позивачами, але не виступали позивачами до Європейського суду.

Екологи проти енергетиків: справа про захист регіонального ландшафтного парку «Гранітно-степове Побужжя»

Організація: Екологія-Право-Людина
Адвокат у справі: Ольга Мелень-Забрамна
Рішення ухвалено: травень 2012 року
Текст рішення

У травні 2012 року Верховний Суд України прийняв остаточне рішення у багаторічній боротьбі громадської організації «Екологія-Право-Людина» проти затоплення земель регіонально-ландшафтного парку «Гранітно-степове Побужжя». Таким чином суд скасував рішення уряду про надання заповідних земель під Олександрівське водосховище Ташлицької ГАЕС.

У листопаді 2012 року Одеський апеляційний адміністративний суд прийняв рішення, яким визнав незаконним рішення Миколаївської обласної ради (2006 року) про вилучення 27,72 га заповідних земель регіонально-ландшафтного парку «Гранітно-степове Побужжя».

Суди прийшли до кількох дуже важливих для громадськості висновків: надання в користування особливо цінних земель, до яких і відносяться землі природно-заповідного фонду, проводиться за погодженням із Верховною Радою України. Також у таких справах, враховуючи загальнонаціональне суспільне значення природно-заповідного фонду, спірні відносини є публічно-правовими. Відтак необмежене коло осіб має право на звернення до суду щодо оскарження спірних рішень суб'єктів владних повноважень щодо цих об'єктів.

Такий висновок є надзвичайно важливим, оскільки раніше суди по-різному трактували положення процесуального законодавства, включаючи заперечення права громадян та громадських організацій на оскарження рішення суб'єктів владних повноважень, які носять індивідуальний характер і безпосередньо не стосуються громадськості.

Закон України

Матюшенко проти Кабміну: візок з електроприводом – не трамвай, діти можуть ним користуватися

Організація: Українська Гельсінська спілка з прав людини

Адвокат у справі: В'ячеславЯкубенко

Рішення ухвалено: лютий 2010 року

Харків'янин Віталій Матюшенко в суді довів, що його семирічній доньці-школярці , яка має інвалідність, повинні видати візок з електроприводом.Коли дівчинка пішла в перший клас, добиратися до школи з поглибленим вивченням мов їй доводилося на звичайному візку, де крутити колеса потрібно, прикладаючи чимало фізичних зусиль. Сім'я Матюшенків вирішила отримати самохідний візок для маленької Юлі. Він дозволяє дитині легко рухатися в потрібному напрямку та бути більш незалежною від батьків. Поспілкувавшись з іншими родинами, Матюшенки дізналися , що в Європі багато дітей пересуваються на подібних візках.

Однак тодішній Кабінет Міністрів позбавив дівчину такої можливості. У 2008 році уряд прийняв постанову №1015, згідно з якою діти з інвалідністюне могли використовувати колісне крісло з електроприводом до досягнення ними 14-річного віку. Чиновники вирішили, що такі візки можна видавати тільки підліткам. Водночас Віталій Матюшенко розцінив заборону уряду як економію на дітях з інвалідністю.

В суді представники Кабінету Міністрів наполягали, що інвалідне крісло з електроприводом по аналогії можна прирівняти до тролейбуса, електромобіля та іншого електротранспорту, а отже, на їхню думку, неповнолітні діти-інваліди можуть створювати небезпечні ситуації на автошляхах.

Водночас Окружний адміністративний суд м. Києва став на сторону позивача і визнав урядову постанову незаконною.

Завдяки цьому рішенню дітям з інвалідністю повернули право на отримання візків з електроприводом та користування ними. А якщо держава не забезпечить дітей такими візками, батьки зможуть розраховувати на грошову компенсацію.

Харків'янин Віталій Матюшенко в суді довів, що його семирічній доньці-школярці , яка має інвалідність, повинні видати візок з електроприводом.Коли дівчинка пішла в перший клас, добиратися до школи з поглибленим вивченням мов їй доводилося на звичайному візку, де крутити колеса потрібно, прикладаючи чимало фізичних зусиль. Сім'я Матюшенків вирішила отримати самохідний візок для маленької Юлі. Він дозволяє дитині легко рухатися в потрібному напрямку та бути більш незалежною від батьків. Поспілкувавшись з іншими родинами, Матюшенки дізналися , що в Європі багато дітей пересуваються на подібних візках.

Однак тодішній Кабінет Міністрів позбавив дівчину такої можливості. У 2008 році уряд прийняв постанову №1015, згідно з якою діти з інвалідністюне могли використовувати колісне крісло з електроприводом до досягнення ними 14-річного віку. Чиновники вирішили, що такі візки можна видавати тільки підліткам. Водночас Віталій Матюшенко розцінив заборону уряду як економію на дітях з інвалідністю.

В суді представники Кабінету Міністрів наполягали, що інвалідне крісло з електроприводом по аналогії можна прирівняти до тролейбуса, електромобіля та іншого електротранспорту, а отже, на їхню думку, неповнолітні діти-інваліди можуть створювати небезпечні ситуації на автошляхах.

Водночас Окружний адміністративний суд м. Києва став на сторону позивача і визнав урядову постанову незаконною.

Завдяки цьому рішенню дітям з інвалідністю повернули право на отримання візків з електроприводом та користування ними. А якщо держава не забезпечить дітей такими візками, батьки зможуть розраховувати на грошову компенсацію.